

ONZE TAAL

WOORDENBOEKJE

door

C. H. den Hertog

en

J. Lohr

OK 4
Her. 0

Ramp

ONZE TAAL.

WOORDENBOEKJE

VOOR DE

LAGE SCHOLEN

DEEL

C. H. DEN HERTOG en J. LOHR.

ZEVENDE DRUK.

„Met men niet wett, met men sprekten.“

AMSTERDAM — 1892 — W. VERSLUYS.

VOORBERICHT.

De leerlingen er aan te gewennen, bij hun schrijven de hulp van een woordenboek niet te verzuimen, is het doel van dit boekje. De vorm is zoo beknopt, als mogelijk was, tussch de vertrouwenbaarheid in de weergaafte te stellen. Behalve een twintigtal geschiedregels, met zoo weinig uitweidingen, dat ze de moeite van het aafhouden waard zijn, en een lijst van alle mannelijke woorden, welke buiten die regels vallen, komen ook lijstjes voor, om bij de spelling met *e* of *ee*, *o* of *oo*, *ij* of *ei* de twijfelenden te helpen. Eene spellingleer is voorbesloten, evenzoo met een orthographe en aetion, die *e*, *i*, op den duur meer en meer den speler, eerst met een lijstje van eenige verkortingen het doet.

Daar dit boekje alleen antwoord moet geven op spellingvragen, is slechts bij enkele weinig voorkomende woorden met kleine letter iets toegevoegd, nimmende ter verklaring, dan aan het verstaende wat weg te nemen. Maar we zijn hierig gerust met die aanteekeningen, want het doel van het boekje, gelegenheden te geven aan er ons iets in op te maken,

zen er licht door geschiedt zijn. Aansprekingen in cursief
 kennen den voor, wanneer het noodzakelijk is, op de speciale
 betekenis van een woord te letten.

Oftewel het boekje als een deel van „ONZE TAAL“ op-
 schijnt, spreekt het verzelf, dat het een goed bij andere
 methoden gebruikt kan worden, en noemt daar inder, die
 een handig en, naar we hopen, bruikbaar onderzoek
 bij het schrijven niet overbodig vindt.

AMSTERDAM, December 1881.
 October 1882.

INHOUD.

Lijst van mannelijke woorden	blz.	8—11
Lijste der woorden met ee	„	42—43
idem met oe	„	45—47
idem met ei	„	47—49
Meerslachtige woorden	„	50—52
Spelregels in voorbeelden	„	52—63
Verkortingen	„	64.

HET GESLACHT DER ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN.

De zelfstandige naamwoorden in onze taal worden ver-
 deeld in mannelijke, vrouwelijke en onzijdige. Om
 zeker te schrijven, moet men steeds op die onderscheiding
 letten. Onzijdige zelfst. wdsn. herkent men gemakkelijk
 daarvan, dat men er in het enkelvoud **het** voor kan plaatsen.
 Hadde we voor de M. en V. woorden ook twee verschil-
 lende lidwoorden van bepaaldheid, dan zou het onder-
 scheiden daarvan evenmin moeilijk zijn. Nu moet men
 dat door het gebruik leeren. Dit namen van mannen M.
 en namen van vrouwen V. zijn, spreekt verzelf. Ook dat,
 als bij de dieren afzonderlijke namen voor de mannetjes
 en voor de wijfjes bestaan, de eerste M. en de laatste V.
 zijn. Voor de overige zelfst. wdsn. kunnen vooreerst de
 volgende regels helpen.

a. MANNELIJK GESLACHT.

Hier toe behooren:

- 1° namen van **bergen**.
- 2° „ „ **bossen**. [*hinde, tuinwielde*]. ²⁾
- 3° „ „ **munten**. [*muurk, wijf, jantel, quatsje*].
- 4° „ „ **sluizen** als voorwerpenamen.
- 5° „ „ **zaken op aar, aard en erd**. [*bedelbaar*].

²⁾ Een *hjn*, 1 op de volgende bladzijde.

6^e. namen van zaken op **en** en **sem**.

7^e. " " " " **in** en **ru** [*gode* (deel der hand of kniel), *besen*, (plant), *usifern*].

8^e. " " **vaartuigen** op **er**.

9^e. " " **vruchten** op **een** en **ling**.

10^e. woorden op **den**, die niet **U** zijn.

k. VROUWELIJK GESLACHT.

Hier toe behooren :

1^e. namen van **stoffen**, die niet **M**, of **U** zijn. (Zie hoeden)

2^e. " " **vaartuigen**. (Zie a. 8^e.)

3^e. " " **letters** en **cijfers**.

4^e. " " **neden** en **intervallen**.

5^e. " " **muziekinstrumenten**. [*haele*(toel), *harro*, *triangel*].

6^e. woorden op **de**, **te** en **heid**. [*vrede*].

7^e. " " **nis**.

8^e. " " **ing**, die van **wv**. afgeleid zijn.

9^e. " " **schap**, die niet **U** zijn.

10^e. " " **age**, **ij**, **el**, **ie**, **lek**, **tell** en **uw**.

OPMERKINGEN.

1. De woorden, tuschen [ ] geplaatst, zijn uitzonderingen. Die onder **a**, zijn **V**, die onder **k**, zijn **M**. Uitzonderingen van het **U** geslacht zijn, als voor de practijk overbodig, weggelaten.

2. Obsolete stoffamen meestal **V**, of **U**, zijn, komen enkele **M**, voor, nl. *aanig*, *ankter*, *oijn*, *iselt*, *moester*, *oijn*.

3. Sommige voorwerpsnamen worden als stoffamen **V**. Vgl.: de prijs van *de turf* (voorwerpsnaam) en de prijs van *de palling* (stoffaam).

4. Sommige stoffamen worden als voorwerpsnamen **M**. Vgl.: de prijs van *de turf* (stoffaam) en de naam van *de a turf* (voorwerpsnaam).

5. De persoonsnamen op **ing** en **geest** zijn geene u-slachtig, d. w. z.: ze zijn **M**, als ze een mannelijk, en **V**, als ze een vrouwelijk wezen noemen. [*Jaagding* en *ontvding* zijn alleen **M**.] Gemeenslachtig zijn ook: *hoefverruist*, *erfgenoot*, *gode*, *gust*, *getuige*, *gids*, *fabriant*, *poet*, *ereu*, de diernamen *beddeling* (eenjarig kalf), *piet* (klein), en *tertel*, benevens die bijz. vnda., welke als persoonsnamen gebruikt worden: *de zieke*, *de stoude*, enz.

Met behulp van bovenstaande regels kan men slechts van een betrekkelijk klein getal zelfs vnda. het geslacht herkennen. Van de overige moet men het beven, door zich bij het schrijven steeds te beinnamen, hoe men ze heeft zien gebruiken, en door telkens, als men twijfelt, in een woordenlijst op te zoeken, het welk geslacht een woord behoort.

In de volgende lijst komen alleen mannelijke zelfst. vnda. voor. Weet men, dat een woord niet **M**. is, dan kan men verder gemakkelijc beslissen, of het **V**, of **U**, is.

Bij het gebruik maken van deze lijst, merke men echter het volgende op:

1^e. Mannelijke woorden, die onder een van bovenstaande regels vallen, zijn niet opgenomen.

2^e. Als een woord eene soort noemt, van hetgeen het laatste deel betrekent, dan zoeken men in de lijst dat laatste deel op. Dr.; voor insicht zoeken men naar tocht voor koorbes naar bes, enz.

A.

aai.
 aal (vriek).
 aalgeer (ook als ad te vertalen).
 aalscholver.
 aalhang.
 aalhof.
 aalkap.
 aankleef.
 aanleg.
 aanpeil.
 aanplant.
 aanslag.
 aanstoof.
 aanval.
 aanvoer.
 aanvang.
 aanwas.
 aanzeg.
 aap (sterkoverdrichtig).
 aard (als aards V.).
 absint.
 accijns.

accensatief.
 achterklap.
 achterstal.
 achterstand.
 adel.
 adelaar.
 advent (zie vier artikelen onder Kerst-
 man in de Noth. taal).
 afloemer.
 afdruk.
 afgrond.
 afkeer.
 affast.
 affegger.
 affeider (ook te smetsen).
 affloop.
 afschuw.
 afslag.
 afstand.
 aftrek.
 afval.
 afvoer.
 affet.

agis.
 ai of aai (slic).
 ajuin (niet als stafmann).
 akker.
 akker.
 albatros.
 alcohol.
 almonak.
 amber.
 ammoniak.
 Amstel.
 angel.
 angst.
 anijs.
 appel.
 April.
 arteld.

kard.
 kars (voortrepsman).
 kak.
 kal (vond lichame).
 kalg (leek, kalde van de-ter-
 daren).
 kalk.
 kallast.

archipel.
 arend.
 areometer.
 Arcopagus.
 argwaan.
 armborst (handboom).
 Arno.
 aronskelk.
 aronsvoet.
 asteroide.
 atlas (niet als stafmann).
 atel (handelhand).
 Augustus.
 autemast.
 avejaar (jaar boer).
 avond.
 azijn.

B.

ballen.
 bamboes (stok).
 ban.
 band (voortrepsman).
 bankelier.
 bandjer (overled in G. V.).
 barbael (vriek).

barometer.
 barst.
 basilliek *(zieve uit de bacteriën)*.
 bast *(rooivogel-poussier)*.
 baviaan.
 bezaar.
 beemd.
 beemeter.
 beer.
 beet *(beep)*.
 beitel.
 bek.
 beker.
 beugel.
 berg *(Aasi-, Aarkberg F.)*.
 berst.
 beugel.
 beuk *(slag, staal)*.
 beuling.
 bever.
 biefstuk.
 Biesbosch.
 bietschuur *(schietbak, spoor)*.
 bijbel.
 bijloop.
 bijstand.
 bijval.

bijzet.
 bikkel.
 bizon.
 blaasbalg.
 blaker.
 bles *(paard)*.
 blik *(zieve oogen)*.
 bloei.
 bloes.
 bluf.
 blunder.
 bobbel.
 bochel.
 boedel.
 bog.
 bokkel *(houtsoort)*.
 boel.
 boender.
 boezel of boezelaar.
 bol.
 bok *(werktuig)*.
 bokking.
 bol.
 bolster.
 bolus.
 bombast.
 bommel *(spoor van een steen)*.

bon.
 bond.
 bondel.
 boog.
 boom.
 boord *(zevier, raand)*.
 borg.
 borgtocht.
 borrel.
 borstel.
 bos *(bosdel)*.
 Bosforus.
 bouillon.
 bouquet.
 bout.
 bouw *(gebouw ket bouw-
 wev)*.
 bouwval.
 bowl.
 bracelet.
 brak.
 brand.

breidel.
 brief.
 bril.
 brink *(steen, steenheit)*.
 broeder *(gebed)*.
 brak.
 brui.
 bruin.
 buffel *(dier)*.
 buffer.
 buidel.
 buik.
 buil *(breidel, werktuig)*.
 buit.
 buizerd.
 buit.
 buidel.
 buzing.
 burcht.
 burg.
 busseel *(houtdel, steen)*.
 busseur *(werktuig)*.

C.
 catalogus.
 catechismus.
 census.

champignon.
chaos.
cherub.
chimpanse.
cider.
cijns.
cilinder.
circus.
cirkel.
citroen.
clonus.
cocus.

dag.
dageraad.
damp (raadffuuf).
damp.
dank.
dans.
darm.
das (dier).
datief.
datum.
dauw.
December.
deeler.

code of codex (boek).
coefficient.
cognac.
condor.
conductor.
consonant.
corridor.
cotillon (dans).
coupé.
cursus.
cyclus.

D.

deemoed.
degen.
degel (zet en eet leeders).
deuk (werkingsaanw.).
deun.
deutel (en. knop).
deuvekator.
deuvik (bedruft).
diabeem.
dialoog.
diameter.
diapason.
dieftal.

dienst.
dijk.
disch.
discus (werpschijf).
dissel.
divan.
Duisper.
Duiseter.
dobbel.
dobber.
doedel.
doek (waswerkzaam).
doeken.
doezel, doezelaar.
dof (slag, stoff).
dog.
dol (voetjes).
dolfijn.
dolk.
Dollard.
dolan (bedruft).
dom (faen, leek).
domino (werkbeveffend).
dommel.
Dommel.
demper.
Don.

Donnu.
donder.
dood.
dooi.
dozier.
doof (en. doof).
doop.
doorkant (en. water).
doorn.
doersoker.
doorslag.
doorvoer.
doerwas (werkings).
dop.
dopper.
dorpel.
dorsch.
dorst.
dos.
Douro.
douw.
draad (waswerkzaam).
draai.
draak.
draf.
drager (in samenstell(in-
gen).

drang.
drank.
drek.
drempel.
dreun.
drevel *(wijzen)*.
drieling *(zakenaar)*.
driestel.
drievoet.
drijver.
dril *(boor, Map)*.
droes *(zandfenzicht)*.
drom.
dromedaria.
drommel.
drunk.
droom.
drop *(drup)*.
droppel.
druil *(schuiven)*.

druij.
druk.
drup.
druppel.
drukker *(in samenstel-
lijzen)*.

duffel *(overjas)*.
duiker.
duim.
duimeling.
duizendbeen.
duizendpoot.
dukdalf.
dunk.
dut.
dunr.
dow.
dwang.
dwarrel.

E.

Ebro.
echel *(aankomst)*.
echt.
edik.
eed.

eek *(eifel)*.
eekhoorn.
eenhoorn.
eenvoud.
eerbied.

oest *(overplaats voor maan, enz)*.
ongel.
ogelantier.
oiber.
eigendom *(recht van bezit)*.
eikel.
eisch.
eland.
elft.
elger. *(in wijzen)*.
elleboog.
emmer.

enkel.
epistel.
equator.
ernst.
estrik *(gehalven sluisdam)*.
ether.
etter.
etui.
Eufraat.
ever.
exponent.
ezel *(overweypannam)*.

F.

factor.
fanteuil.
fanzat.
Februari.
feniks.
filius.
fiscus.
flaorn.
flamango.
flap.
fard.
flater.

fenter.
fleur *(Mey)*.
flink *(spreeg)*.
flits.
fodder *(vutter)*.
foliant.
fop.
fourgon.
foyer.
fommel *(breuk)*.
faat *(overmaat)*.

G.

gaai (<i>houteu vogel</i>).	glimp.
gaard.	glinster.
galop.	glip <small>(vrees)</small> .
gang (<i>als corridor</i> V).	glood.
Ganges.	gloei.
ganzevoet (<i>plant</i>).	glooi.
geef <small>(in wet)</small> .	gloor.
geesel.	gluur.
geest (<i>niet als aardgraaf</i>).	goedendag (<i>roepen</i>).
geeuw.	gondel (<i>grendel</i>).
geinster <small>(voot)</small> .	goos.
griser.	gordel.
gek (<i>op een schoorsteen</i>).	gorgel.
genitief.	goteling <small>(zinn. ook goetel)</small> .
gesp.	goudenregen.
geur.	graaf.
gevel.	graal.
gezichtcinder.	grauw <small>(zinn. v)</small> .
gibbon.	groep (<i>werking</i>).
gier (<i>vogel, zinn. v, plant</i>).	grendel.
gieteling <small>(zinn. v)</small> .	griet (<i>vogel</i>).
gieter.	grifioen.
gil.	grijp <small>(voot)</small> .
glans.	groei.
gletscher.	groet.

grog.	gruwel.
grond.	Guadalquivir.
grondel, grondeling.	gukdeling <small>(voot)</small> .

H.

haai.	hanger (<i>in samenstel-</i> <i>lingen</i>).
haak.	hanckam (<i>plant</i>).
haal (<i>fret</i>).	hanepoot (<i>plant, krabbel</i>).
haakler (<i>in samenstel-</i> <i>lingen</i>).	hanevoet (<i>plant</i>).
haam (<i>eischroef</i>).	hansoop.
haander <small>(voot)</small> .	hap.
haard.	harem.
hans.	haring.
haat.	harpoen.
haht <small>(voot)</small> .	harst (<i>runderleude</i>).
hagel.	hartstecht.
hak (<i>houer</i>).	hartsvanger.
hals.	haspel.
halster.	havik.
halter.	hazenwind.
hamer.	hazsprong (<i>beestje</i>).
handel.	heb <small>(voot, ook heb dan van den</small> <small>zelf hebbend)</small> .
handschoen.	heester.
hang.	hokel.

Hallespont.
 hamel.
 hengel (riscbgeresd-
                   schap).
 hennep.
 herfst.
 hengel (soet van een draadkooi).
 hermelijn (dier).
 heul (slaploef).
 heuvel.
 hevel.
 hlaar.
 hiel.
 hijsch.
 hik.
 hinder.
 hippocras.
 hippopotamus.
 hit.
 Hoangho.
 hobbel.
 hoel (niet als zaat).
 hoef.
 hoek (ook driehoek, enz).
 hoep.
 hoepel.

hoest.
 hof (tuin).
 hol (werkijng).
 holster.
 hommer.
 hond.
 honger.
 honig, honing.
 hooiberg (stapelkooi, niet
                   de bergplaats).
 hoon.
 hoop (zessigte, stapel).
 hoorn.
 hop (ropel).
 horizon.
 hort.
 hortus.
 houder (in samenstellin-
                   gen).
 houting (riscb).
 houw (slag).
 houwer.
 houwitscr.
 huist.
 humor.
 humus.

I.

ibis.
 ik.
 ijstreker.
 IJsel.
 ijzer.
 ijzel.
 Ilias.
 impost.
 index.
 Indus.
 ingang.
 inham.
 inhoud.

inkeer.
 inkt.
 inleg.
 inslag.
 interest.
 intrek.
 inval.
 inventaris.
 invloed.
 invoer.
 inzet.
 Islam.

J.

jaap (swede).
 jaargang.
 jaguar.
 jakhals.
 Jang-tse-Kiang.
 Januari.
 jas (troefbaer).
 jatagan.

jekker.
 jeuk.
 jok (scherts).
 jouw (spat).
 jubel.
 Juli.
 Juni.

K.

kasiman.	karpier.
kaspetander.	karrel <small>(vink)</small> .
kabel.	kartel.
kabeljauw.	kastoor <small>(hoofd)</small> .
kaftan.	kathedier.
kakkerlak.	kavel.
kalander <small>(Kocycorum)</small> .	kazuaris.
kalender.	koer.
kalfvoet <small>(amokelt)</small> .	koest <small>(zit, eenig zeer glanz.)</small> .
kalkoen.	kegel.
kam.	kei.
kamoel <small>(dier)</small> .	keil <small>(vink)</small> .
kamp <small>(strijd, stuk land)</small> .	keizel <small>(keizer)</small> .
kanarie.	kelder.
kanaster.	kelk.
kanker.	kemel.
kansel.	kerker.
kant <small>(rijde)</small> .	ketel.
kanteel.	ketting.
kapoen.	kevel <small>(aankleed)</small> .
karheel <small>(voerde)</small> .	kever.
karbouw.	kiel <small>(kleedingsstuk)</small> .
karloes <small>(hoofd)</small> .	kier.
karkent <small>(aankleed)</small> .	kievit.
karkiet <small>(soort)</small> .	kijk.

kijker.	klop <small>(slag)</small> .
kik.	klopper.
kikker.	klus.
kikvorsch.	klus <small>(werktuig)</small> .
klak <small>(werking)</small> .	klus <small>(roep, aansp.)</small> .
klamaai <small>(schepstroom)</small> .	kluspeel.
klamp.	kluspeel <small>(aankleed)</small> .
klank.	kluspeel.
klap <small>(slag, gewoep)</small> .	kluspeel.
klapper.	kluspeel.
klauw.	kluspeel.
klauwier.	kluspeel.
klepel.	kluspeel.
kleppel.	kluspeel.
klepper.	kluspeel.
klik <small>(schepstroom)</small> .	kluspeel.
klim <small>(werking)</small> .	kluspeel.
klimop <small>(boom; als loof O)</small> .	kluspeel.
klink <small>(slag, werking)</small> .	kluspeel.
klinker.	kluspeel.
klout <small>(schepstroom)</small> .	kluspeel.
klok <small>(slok, getuif)</small> .	kluspeel.
kloker <small>(schepstroom)</small> .	kluspeel.
klommer <small>(schepstroom)</small> .	kluspeel.
klomp.	kluspeel.
klonter.	kluspeel.
klout.	kluspeel.

knokkel.
knol.
knook.
knoop.
knop.
knor.
knorff *(verhoefing, knoop)*.
knubbel.
knuisl.
knuppel.
koek.
koekkoek.
koepel.
koers.
koetroet.
koffer.
kogel.
koker.
kol *(slag)*.
kolluk.
kobber.
kolibri.
kolikwint *(vrees)*.
kolos.
komijn.
kommer *(zorg)*.
konkel *(slag)*.

koop.
kop.
koppel *(band)*.
koran.
korbeel *(in de boesche)*.
korf.
kornuit *(vies)*.
korteling *(dier uit Indië)*.
kost.
kost.
kraag.
kraak.
kraan *(roep)*.
krabber.
krak *(gefoel)*.
krakeling.
kraker.
krans.
krasser.
krator.
kraton.
krawel.
kreest.
kreet.
kreits.
krekel.
krekkel.

krifj.
krifsch.
kring.
krinkel *(bocht)*.
krits *(ding, wat)*.
kroes.
krokodil.
krokus.
krommer *(kromme)*.
kronkel.
krop *(overmany getuif)*.
krulling *(zorg)*.
kruisbek.
kubus.

kuier.
kuil.
kus.
kwak *(roep)*.
kwakkel.
kwalster.
kwansel.
kwarrel *(overmany getuif)*.
kwartel.
kwartijn.
kwast.
kweek *(werk)*.
kwijn.
kwispel.

L.

lach.
lader *(in samenstellin-
gen)*.
lak *(laster, bedrug)*.
lamfer.
lap.
lat *(niet als want)*.
laster.
laurier.
lauwor.
leuwenbek *(plant)*.

leuwerik.
leg *(werk)*.
legger.
lek *(werk)*.
lep ( )
lepel.
Leristhan *(overmany)*.
lichter.
ligger.
liguster *(beest)*.
lik.

likdoorn.
limoen.
liter.
lof (*werking*).
loep (*visch*).
lonk.
loop (*ook in samenstel-*
lingen).
looper (*idow*).
los.

Maart.
magnoot.
Main.
makreel.
mal (*modst*).
mallejan.
Mammen.
mandril.
mangel.
manometer.
mantel.
Marannon.
marmel (*kwikkv*).
warmer (*s*).
marsch.

luchter.
lucifer.
luikaard (*dier*).
luip *zee*.
luipaard.
luister.
lurk.
lust.
lynx.

M.

marier (*dier*).
masl.
mastik *zee*.
matador.
meerkol.
meerval.
Mei.
mei (*rok*).
meloen.
Memel.
mensch.
mep.
meridian.
merinos (*schape-soort*).
mest.

metooc.
meter (*ook in samenstel-*
lingen).
microscop.
middag.
mierik.
mijter.
mik (*werktuig*).
miri.
mistmas (*overtoeren*).
Mississippi.
Missouri.
mist.
mistel (*overtoet*).
moderator.
moed.
moessen.
Moezel.

moffel (*over*).
moker.
mol (*dier, buskroefschak*).
molen.
molik (*overtoet*).
moed.
monoloog.
moord.
mop (*hand*).
morgen (*leed en vrees*).
mortier.
morzel (*beek*).
most.
mots (*soet*).
mul (*beek*).
muskaat (*reijst*).
muur (*metselewerk*).

N.

naad.
naam.
naamval.
nabbocier.
nacht.
nachtgeaal.

nagel.
nap.
narwal (*walvis-soort*).
natusius (*walvis*).
navel.
nazaat.

nebbeling (patroon).
 Noekar.
 noëtar.
 nek.
 nestel.
 nesteling (niekig).
 neus.
 nevel.
 Niemen.
 Niger.
 nijd.
 Nijl.
 nijper.

nik.
 nikker.
 nimbus (wolkhoorn).
 noemer.
 noen.
 noest (naast te haast).
 nok (svik).
 nominatief.
 nonius.
 nonsens.
 nood.
 November.

O.

obelisk.
 ocean.
 ochtend.
 October.
 Oeral.
 oest (in oest).
 oever.
 oksel.
 oleander.
 oleaster.
 olifant.

omker (in het kaartspel).
 omhaal.
 omhang.
 omleg.
 omnibus.
 omslag (rens een boek O).
 omtrek.
 omvang.
 omzot.
 onderslag.
 onderstand.

ontvang.
 oogst.
 ooiëvaar.
 oorlog.
 oorveeg.
 ootmoed.
 ophel.
 oploop.
 opper (hoofdstapel, schuil-
 plaats).

opachik.
 opslag.
 opstal.
 opsteker.
 opstopper.
 optrek.

opzeg.
 opzet (het opgezette).
 orang-oelang.
 Orinoco.
 orkaan.
 ortolan (vogel).
 otter.
 ouwel.
 oven.
 overhaal.
 overlaan (in vlieden).
 overslag.
 overtoom.
 overval (overrompeling).
 overvloed.

P.

paal.
 paddenstoel.
 paf (slag).
 pal.
 palankijn.
 paling (voorsierpausam).
 pallas (sofel).
 palster (strijken).

pantor.
 papegaai.
 papyrus.
 parasiet (als dier).
 pardel.
 parkiet.
 pas (stap, doortocht, vrij-
 passant brief).

passer.
 patrijs.
 pegel.
 peiler (in samenst.)
 pelikaan.
 pels.
 penning.
 persoon (in de spraak-
 kunst).

peuter.
 phiton.
 phosphorus.
 piel (jonge eend).
 pioper.
 pieterman.
 pijakker.
 pijn.
 pijler.
 pik (aerking, haaf).
 pilaster.
 pimper (vacht).
 pink (vanger).
 pinker (spiegelglas).
 pion.
 pippeling (vacht).
 piston (vacht).
 pitoor (vacht).

plakker (vinder, taal-
 mees).

plis.
 plicht.
 ploeg (landbouw-
 tuig).

plof (slag).
 plok.
 plomp.
 plons.
 pluk.
 Po.
 pochel.
 podding.
 poedel.
 poel.
 poepsas.
 poelster (vacht).
 pol (slag).
 poffer.
 polder.
 pols.
 pompernikkel.
 pompoen.
 pompon.
 ponder (in samenst.)
 poek.

poel.
 port (soja).
 porter.
 post (stijl, standplaats,
 betrekking, uitsluitend
 eener rekening).
 pot.
 poter.
 praam (bekleusing).
 preut.
 pranger.
 Pregel.
 prestant (argelpijpe).

priegel.
 priem.
 prijs (lof, eereblijk).
 priis.
 prikkel.
 pronk.
 psalm.
 pseudonim.
 pudding.
 puit (vacht, vacht).
 put.
 putter.
 python (vacht).

R.

raad.
 raam (ruiming).
 radius.
 ragout.
 rakel.
 ram.
 rammel.
 rand.
 rang.
 ransel.

rarekiek.
 raster.
 ratel.
 ratelier (vacht).
 rebus.
 resp.
 reflector.
 regel.
 regen.
 regulator.

rei.
reiger.
rek (*werking*).
rekker.
rel.
ren.
rep.
repel.
respirator.
reuk.
reutel (*gestuit*).
reuter (*voet*).
reuzel (*deel van het lichaam*).

rhinoceros.
rhythmus.
riem.
rijm (*bevrozen sluis*).
rijn.
rijp (*rijwe*).
ril (*werking*).
ringel.
rimram (*voorstel*).
ring.
riinkel.
rit.
ritus.

rob (*zeehond*).
robber (*overvalking, spijter*).
roei.
roek.
roem.
roemer.
roep.
roeper.
roerdomp.
roes.
roest (*werking*).
raffel.
rog (*visch*).
rok.
rol (*werking*).
roller (*golf*).
roman.
rommel.
romp.
rompsomp.
roof (*werking, buit*).
rook (*sluip*).
room.
rooster.
roe (*slag*).
rosmarijn.
rotting (*stok, riet*).

rouw.
Rozinant.
rug.
rui (*werking*).
ruiker.

ruil.
ruiter (*vogel, bill*).
ruk.
run (*werking*).
rusch (*biezen*).

S.

Sabbat.
sabel (*dier*).
sak (*houding*).
salamander.
salto (*voorstel*).
samenhang.
samoem.
satelliet.
scalp.
scaphander.
schakel (*schakel*).
schal.
schallebijter.
schamel (*doetling*).
schamp.
schanslooper.
scharrelaar (*vogel*).
schat.
schaveling (*doelwit*).

schodel.
schemel.
schemer.
schenkel.
schep.
schepter.
scheut.
schieht.
schieter.
schijn.
schik.
schimmel (*paard*).
schimp.
schink.
schinkel.
schoen.
schöter (*schakel, overvoerd*).
schok (*stoot*).
schollevaar of schoiver.

schommel.
 schoor.
 schoot.
 schop (trap).
 schoppen.
 schotel.
 schouder.
 schrabber.
 schraper.
 schrapper.
 schred.
 schreeuw.
 schrik.
 schrobber.
 schroeter (heerde, keere beitel).
 schroom.
 schulder (verreken).
 schuier.
 schuivait (ait).
 schulper (aant).
 schurk (jauf).
 secretaris (vogel).
 sector.
 senaal.
 September.
 Senegal (vic).
 seraf.

serafin.
 serpeling (schak).
 Shannon.
 sherry (wijje).
 sija.
 singel.
 sintel.
 sinus.
 siphon (heveltoek).
 Sirocco.
 sisser.
 sja.
 slag.
 slaap.
 slag. (aanter maken)
 slaper (dinerend).
 sleep.
 slegel (de sleep).
 slomp (brasserij).
 slendor.
 slendriaan.
 slenter.
 sloter.
 sleutel.
 slier.
 slinger.

slipper.
 slok.
 slommer.
 slomp (aantloop).
 sluier.
 sluimer.
 sluiper.
 slurp.
 smaad.
 smaak.
 smak (geluid, oef).
 smect (goet).
 smoel.
 smokkel.
 smook.
 smuk.
 snak.
 snap (werking).
 snaps.
 snater.
 snauw (graver).
 snavel.
 snijder (mes).
 snik (werking, beitel).
 snit (kerf/bijl).
 snortier.
 snoek.

snoep.
 snoet.
 snor (geluid, roes).
 snork.
 snottel (aant).
 snuit (hoed).
 snuiter.
 snuiver (lichtgat).
 soes (doornel).
 sokkel (verreken).
 solo.
 soupied.
 spaander.
 spalding (aant verken).
 spalling (aantere branden 2 jaer).
 spanner (verreken).
 spargel (vilde spargel).
 specht.
 spencer (kledingspek).
 sperwer.
 spiegel.
 spiering.
 spijker.
 spikkel.
 spion.
 spiritus.
 splinter.

spoel.
 spot.
 spreeuw.
 sprenkel (*vattenval*).
 sprit.
 spring.
 sprinkhaan.
 sprokkel (*takje*).
 sprong.
 staak.
 staarl.
 staal.
 staf.
 stal.
 stam.
 stamp.
 stamper.
 stand.
 stander (*in samenstelling*).
 stank.
 stap.
 stapel.
 steek.
 steel.
 steen.
 steg.

stegel.
 steiger.
 stekel.
 stekeling (*stok*).
 steker.
 stel (*staaf*).
 stempel.
 stengel.
 steroscoop.
 steun.
 steur.
 stevel.
 sterven.
 stijg (*oerking*).
 stijl.
 steel.
 steet (*gevolg*).
 steffer.
 stek.
 stommel.
 stomp (*steet, mas*).
 stond.
 stoom.
 stoet.
 stoppel.
 stopper.
 storm.

straal.
 stroek (*laaf*).
 strekel (*steet, om de arde te ontwerpen*).
 strengel.
 strepel.
 strijd.
 strijk.
 strijkel.
 strijker.
 strik.
 stronk.
 stroom.

stroop (*roef*).
 strop.
 straf.
 struik.
 struis (*vogel*).
 struik (*boom*).
 stuinder (*boom*).
 stuit (*oerking, paas*).
 stuitor.
 stut.
 Styx.
 sukkel.

T.

Taag.
 tabernakel.
 tact.
 tak.
 takel.
 takkeling (*boom voort*).
 take (*hoofd*).
 taling.
 talisman.
 talmas.
 talen.
 tand.

tap.
 tapir.
 tapuit (*boom*).
 Tartarus.
 tas.
 tast.
 taster (*die toetsend*).
 taxis (*Araber*).
 teem.
 teen (*toon*).
 teerling.
 tegel.

tegenstand.
tekst.
tel (*werkling*).
telescoop.
telganger.
teller.
tempel.
temper (*overmatig*).
tender.
tengel.
tenor.
tepel.
termiet.
termijn.
thermometer.
teugel.
thyr (*overmaat*).
Tiber.
tichel.
Tiger.
tijd.
tijn.
tjns (*tuin*).
tik.
tikker.
til (*werkling*).
timber (*top van een boom*).

tingel (*lat*).
tint (*roze*).
tip.
tiel.
tittel.
techt.
toelast (*opzet*).
toekg.
toer.
toestand.
toestel (*ook O.*).
toeter.
toets.
toeverlaat.
toevoer.
toezeg.
toffel (*woordspet*).
tol.
longval.
tonijn.
toog (*in de bouwkunde*).
tooi.
toom.
toon.
toorn.
toost.
top.

topper (*voet*).
toren.
torn.
touter (*schommel*).
traan (*der oogen*).
trans.
transporteur.
trant.
trap (*al de treden samen F.*).
travaal (*werk, hevig velding*).
trochter.
tred.
treek.
troom (*trechter van een molen*).
tref.
treil (*tuin, boom*).
trein.
trek.
trekker.
tremel (*in rozen*).
trepaan (*schouderoverstrik*).
triangel.
trijs (*schuipstom*).
tril.
triumf.
troedel.

troep.
troedel.
troffel.
trog.
tronk.
troon.
troop.
troost.
tros.
trots.
tuberkel (*knollet, zitrus*).
tuil.
tuimel.
tuin.
tuk.
tulland.
tumulus (*grafheuvel*).
tunnel.
tureluur (*tuin, vogel*).
turf (*rooveroverpansing*).
tweern (*getuicheld door*).
twijfel.
twijn (*in rozen*).
twil (*aanwring*).
twist (*krakel*).
typhon (*wind*).
typhus.

U.

uhtend.
ui.
uier.
uil.
uithrander
uithaal.
uithaler
uithom.

uitlog.
uitlooper *(van plaatsen)*.
uutkijk.
uutslag.
uutval.
uutvoer.
uutimo.
uutinoir.

V.

vank.
vaam, vadem.
vaderlijk *(slaspaans)*.
val *(reefing)*.
valk.
vampier,
van *(familienam)*.
vanger.
vat *(groep)*.
voeg.
voelarm.
voelvract.
veger.
ventilator.
veter

viersprong.
vijver.
vijzel *(slaspaans)*.
vinger.
vingerling *(-ing)*.
vink.
visch *(noorsvejspaans)*.
vlogel.
vlogel.
vlieger.
vliet.
vlinder.
vloed.
vloek.
vloer.

vloender.
vloetter.
voeler.
voet.
vogel.
volant.
vond.
vondel.

vonder.
voorn of voren.
voorraad.
voersch.
vos.
vrede.
vulkan.

W.

wanier.
waan *(meening)*.
waarberg.
wachtel *(waan)*.
wagen.
waggon.
waker *(windwijzer, loof)*.
wal.
walrus.
wand.
wandel.
wapper *(wie om een spantling)*.
warmer *(in samenspel-
lingen)*.
warrel.
wartel *(schapevoot)*.
was *(groef)*.

weg *(boom)*.
weger.
Weichsel.
wekker.
wem *(schapevoot)*.
wenk.
wensch.
wervel.
wieler *(schapevoot)*.
wielewaal.
wierook.
wijn.
wijting *(-ing)*.
wijzer.
wil.
wimpel.
wimper.

wind.
 windel (stiel, kerstl.).
 winder.
 winkel.
 winter.
 wip (wekking, eigenheid).
 wipper.
 wisscher.
 wissel.
 witter.
 wecker.
 wolf.

wolfsklauw (plant).
 worg.
 work.
 worm.
 worp.
 wortel.
 wouw (vogel).
 wraddel (loop org. der beest en van wiel).
 wrevel.
 wrijver.
 wrok.
 wulp (vogel).

Z.

zailing (zandplant).
 zadel (ook O).
 zak.
 zalm.
 zandlooper.
 zang.
 zebra.
 zeler of zelfr.
 zegen (voerspoort).
 zeler.
 zet.
 zotel.
 zigzag.

zin.
 zit.
 zodiak.
 zoeker (in samenstel-lingen).
 zoen.
 zolder.
 zomer.
 zoom.
 zucht (ademhaling).
 zuiger.
 zwani.
 zwam.

zwabber (dierst.).
 zwachtel.
 zwadder (vliesvlieg).
 zwalp.
 zwang.
 zweem.
 zwelg.
 zwemmer.
 zwendel.

zwengel.
 zwenk.
 zwerner (verschijf).
 zwerzik (beestst. van voss.).
 zwier.
 zijmel.
 zwik.
 zwindel.
 zwingel.

DE SPELLING MET E OF EE, O OF OO, IJ OF EI.

Indien een woord met den e- of o-blank in het eerste of tweede der volgende rijtjes niet voorkomt, behoort het tot de woorden, welke open lettergrepen met éine e of o geschreven worden. Komt een woord met den e-klink in het derde niet voor, dan wordt het met ij gespeld. Voor afgeleide en samengestelde woorden zieke men naar het deel, waarin een der beoogde klanken voorkomt, iv. voor verzoegen naar een, voor afsnaren naar gesaren.

Sterke werkwoorden behoeft men niet te zoeken, want van deze worden zowel de onbepaalde wijs, als de andere vormen steeds met e, e ¹) of ij geschreven, behalve *heeten*, — *loopen*, *stooten*, — en *schieten*.

Om dezelfde reden zieke men ook niet naar **woorden, die van sterke werkwoorden zijn afgeleid**, behalve als zij van een werkwoord gevormd zijn, dat evenzeer verzoegt wordt, als *lijven*, *liegen* of *leigen*. In dat geval lech kan het wel gebeuren, dat het afgeleide woord met ee of oo geschreven wordt.

Eindelijk zijn woorden met de uitgangen **-eel**, **-ees**, **-eesh**, **-eeren** en **-loos** niet opgenomen; deze worden altijd met ee of oo gespeld.

Staat achter een woord de beteekenis in cursieve letters vermeld, dan wordt het alleen in die beteekenis met ee of oo geschreven.

¹) Wat e of o betreft, alleen in de open lettergrepen natuurlijk.

EE.

leem.	leemen.
leer (maatstijwarken).	leerocijn.
leer (waterkeering).	godwee.
leeten (wee.).	geen (niet een).
leegaren.	geer.
leecheren.	geeren (wee.).
leeloedigen.	geescl.
leek (hije. wee.).	gemeen.
leek (zelfst. wee.).	gereed.
leeken (wee.)	heel.
leekerd. (stelselwijze).	heelen (geveeten).
leed.	heer.
leel.	heesch.
leeg.	heet.
leel (geveete).	heeten.
leemoed.	keer.
leesem.	keeren (weefen).
leel.	keel.
leega.	kleen.
leek (eek).	kwee.
leer.	kwelen (zingen).
leeren.	kweeken.

leeder (*ladder*).
 leede (niet — *open*).
 loog.
 loek.
 loeljk.
 loem.
 loen.
 leenen (*use*).
 leer (*ladder*).
 leer (*leader*).
 leeren (*use*).
 leewater.
 mee (*made*).
 mee (*self*, *use*)
 meekrap.
 meenen.
 meer (*also*).
 mees.
 meel (*sagel in een
 schaar*).
 onweeren.
 preek.
 roede.
 roeder.
 reep.
 schoede.
 schief.

slee.
 sloep.
 sloopen (*does sleepen*).
 smecken.
 sneeg (*use*fig).
 snees.
 speek.
 stee.
 stieg (*stug*).
 steen.
 steegal (*steil*).
 streelen.
 teeder.
 teeken.
 teen.
 leer.
 teezen (*takeen use and use*).
 thee.
 twee.
 voeg (*like use*).
 voem.
 veer (*reder*).
 veete.
 vleesch.
 vleezig.
 vreezen.
 wee.

weede.
 weegtree.
 week (*like use*).
 weenen.
 wees.
 wreed.
 zee.

zeem.
 zeep.
 zeer.
 zeever.
 zweelen.
 zweemen.
 zweeten.

00.

beoog.
 bloede.
 bloot.
 boogaard.
 boom.
 boom.
 boon.
 boos.
 boot.
 broed.
 dood.
 doof.
 doopen.
 door (*door*).
 doos.
 droom.
 droopen (*bedruipen*).

gedoogen.
 gelooven.
 gonoot (*self*, *use*).
 goo (*outer*, *Wester*).
 goochelen.
 groot.
 hoeg.
 hoonen.
 hoop (*stapel*).
 hoeren.
 hoer (*water of windhou*).
 hoerwaardij.
 hooren (*use*).
 kleinhod.
 klooven (*does splijten*).
 knoop.
 kool (*spij*).

koemenij.
 koca.
 koopen.
 koozen (juzten).
 koochenen.
 Leo.
 lood.
 loog.
 look.
 loom.
 loon.
 loonen.
 loop.
 loopen.
 loos (lize. uw.).
 loozen (uw.).
 melcloogen.
 moor (collasum).
 moet.
 nood.
 noede.
 noodig.
 annoezel.
 oedelaar.
 oog.
 oedijk.
 oom.

oonen.
 oor.
 oos.
 poof (bees).
 poover.
 poozen (uw.).
 rood.
 rooken (uw.).
 room.
 rooven (uw.).
 schoof (zefst. uw.).
 schoon.
 school (van een Meest of
 zelf).
 sloof (voerschoof).
 sloop (zelfst. uw.).
 sloopen (af/breken).
 sloot.
 sneed.
 stoemen.
 stoop.
 stooten.
 stroo.
 strook.
 strooken (uw.).
 stroom.
 stroopen (uw.).

toon.
 toon (teer).
 toonen (re').
 tooveren.
 toonen (leeken).
 verwaarloozen.
 vloot.

voos.
 vroolijk.
 zio.
 zoede.
 zoogen (doen zaijen).
 zoom.
 zoer (uw. v. een droom).

EL

akolei (akolien).
 arbeik.
 halein.
 bei (bes).
 beide.
 beiden.
 beird.
 beitel.
 bereiden.
 blei (riech).
 blein (bleen).
 breien.
 brein.
 eichorei.
 deinzen.
 dweil.
 eigen.
 eik (beew).

eikel.
 eiker (moertrij).
 eiland.
 einde.
 eischen.
 eil.
 feit (doof).
 feitel.
 fontein.
 galei.
 gebain.
 geil.
 geinster (uw.).
 goit.
 grein.
 hokkenei.
 bei (fassenen vrypof).
 heid (aktervrypof).

beide.
beiden.
hoien.
heil.
heilbot.
heim.
heimelijk.
heimwee.
heinde.
heining.
kapitein.
karwei (weê).
kastolein.
keizer.
kei.
keil (wee, wê).
keilen (met een platte steen slaan).
klapper.
klei.
klein.
kleinzen (verke klein doorzien).
kreits.
labbei.
lakei.
lamprei.
lei.
lei (leyde).

lei (achtervoegsel).
leiden (voeren).
leis (begeerten).
leisel.
leist (leest).
livrei.
majesteit.
marsepijn.
Mei.
mei (tal).
meid.
moier.
moineod.
moisje.
neigen (niet in de bet.
om: buiging maken).
palcis.
pastei.
peil (hoogtemerk, waant).
pellen.
peinzen.
plaveien.
pleister.
pleistoren.
porselein.
postelein.
prei (u).

rammelen.
redrein.
rei (kree).
reiger.
reiken.
reilen.
rein.
reis (tocht).
reis (Portug. waant).
reizen (meer reis doen).
Romein.
sacristein.
schalmei.
scharlei (waant).
scheiden.
sein.
seizoen.
slei.
spelencien.
spreiden.
steiger.
steigeren.
steil (hijc, nœ).
stein (in plaatsvanen).
teil.
teisteren.

teil (achtervoegsel).
tirclein. (waant, half waant, half waant).
trein.
uitbreiden.
uitweiden.
vallei.
veil (te koop).
veil (afwaag).
velken.
veilig.
veinzen.
verbreiden.
vleien (moet praten).
wei (om melk).
weide.
weiden (ook: de ogen la-
ten weiden).
weidsch.
wefelen.
weigeren.
weinig.
weil (waant).
weltsch.
zei (zeple).
zeil.
zeis.

Voornaamste meerslachtige woorden.

Mannelijk.

aar (*afzet*).
 beet (*hap*).
 bies (*gansel*).
 buil (*werkring*).
 dam (*aanblikkefel*).
 das (*fier*).
 eereprijs (*befoeming*).
 eis (*boom*).
 gang (*loop*).
 groep (*werking*).
 hak (*houw*).
 helm (*hoofddekfel*).
 hoop (*stapel, weegfel*).
 kant (*rand, zijel*).
 kardoos (*hoofd*).
 kiel (*afreikingstaf*).
 klok (*ring*).
 knif (*werking*).
 knip (*werkring*).
 krop (*voorsang, gezef*).
 maat (*makke*).
 mail (*lek*).
 palm (*boom, tak*).
 pink (*vinger*).

Vrouwelijk.

aar (*bovenaar*).
 beet (*beetworfel*).
 bies (*witte plek*).
 buil (*gezef*).
 dam (*in het dansfel*).
 das (*beetleek*).
 eereprijs (*plaat*).
 eis (*priem*).
 gang (*doorloop*).
 groep (*handfel, rok*).
 hak (*hief, houwef*).
 helm (*plaat*).
 hoop (*voorsichting*).
 kant (*afzetzen*).
 kardoos (*gestroef*).
 kiel (*om een eentfel*).
 klok (*uuroerk*).
 knif (*afzet*).
 knip (*werkring*).
 krop (*om afzet*).
 maat (*middel tot meten*).
 mail (*schietfel*).
 palm (*stakke hand, kruis*).
 pink (*werkring*).

post (*stijf, plaats, maht, deel eener verkieving*).
 rol (*werking*).
 streck (*list*).
 teen (*foos*).
 tel (*afgag, werking*).
 tint (*rojs*).
 traan (*der oogen*).
 trap (*schop, trede, grond*).
 val (*werking*).
 wacht (*persoonsnaam*).
 wip (*werking*).
 zaailing (*plaat*).
 zegen (*voorspel*).
 zucht (*afreubeling*).

Mannelijk.

atlas (*kuarteboek*).
 bal (*ruud voorspel*).
 blik (*der oogen*).
 grauw (*werking*).
 hof (*tuin*).
 kamp (*strijd, eed*).
 koppel (*baanf*).
 last (*vrucht, beed*).
 pas (*stap, beyp, verlyf*).
 rijm (*ryp*).

post (*postkantoor, risch*).
 rol, r. (*papier, weegspelen*).
 streck (*baanstrek*).
 teen (*rukje*).
 tel (*paarf*).
 tint (*kleur*).
 traan (*riechfel*).
 trap (*af de treden*).
 val (*aanveem, euf*).
 wacht (*in andere bet.*).
 wip (*werkring*).
 zaailing (*beuery*).
 zegen (*riechfel*).
 zucht (*riech, verduygen*).

Onzijdig.

atlas (*rijten staf*).
 bal (*stingpartij*).
 blik (*staf en voorspel*).
 grauw (*geveem*).
 hof (*preis*).
 kamp (*lyceepplaats*).
 koppel (*paarf*).
 last (*waarf*).
 pas (*oogenblik*).
 rijm (*in weeten*).

Vrouwelijk.

broek (*kleedingstak*).
 buis (*pijp, schip*).
 fortuin (*geloof*).
 figuur (*teekening*).
 katoen (*ouderveid*).
 koraal (*moerserp*).
 moer (*schraef*).
 pad (*fiets*).
 palet (*huatstuij*).
 pistool (*wan*).
 poeder (*obscie*).
 punt (*spits, leestekens*).

schrift (*H. Schrift*).
 stof (*stoffage, onderserp*).
 vlak (*zand*).
 vlek (*af*).
 want (*aanfchers*).
 zwam (*pland*).

Van drieërlei geslacht.

beul; als slaaphof M., bruggetje V., hulp O.
 patroon; s weester M., lading V., model O.
 mankop; s zandfel M., plant V., slaaphof O.
 sabel; s dice M., zandfel V., hout O.

Onzijdig.

broek (*moerserp*).
 buis (*kleedingstak*).
 fortuin (*vervoegen*).
 figuur (*beeding*).
 katoen (*keroid*).
 koraal (*gerving, stof*).
 moer (*moerserpig land*).
 pad (*wey*).
 palet (*van een schilder*).
 pistool (*schietgewer*).
 poeder (*stafmann*).
 punt (*ouderveid, tijd-
 punt, weerkundig punt*).
 schrift (*het geschreeven*).
 stof (*strijfel*).
 vlak (*gewest, een diepten*).
 vlek (*gehuft*).
 want (*moerserp*).
 zwam (*houder*).

Gebruik van medeklinkers.

b, p.

behept.

d, t, dt, th.

laetje.
 slatje.
 sloetje.
 hint.
 hechtenis.
 verbintenis.
 gezinnte.
 gids.
 gulden.
 loods.
 kerstnis.
 kerstboom.
 knots.
 kruit (*beskruit*).
 metgezel.

rit.
 te mijnent.
 mijnenthalve.
 mijnentwege.

kieviten.
 lemieten.
 litteken.

t, th.

alkans.
 brents.
 Margareta.
 nachtans.
 thans.

f, ff, v.

dierogge.
 juffrouw.
 fonkelen (*schitteren*).
 ronkelen (*ronken laten
 springen*).
 fonkelnieuw.
 ontvanken.

s, ge, st, sh.

nog (*lijfwand*).
 noch (*voegwoord*).

noehians.
 loechenen.
 bijvoeglijk.
 dragelijk.
 draglijk.
 haestlijk.
 hertogelijk.
 heuglijk.
 ieglijk.
 moglijk.
 ontzaglijk.

k.

aanvankelijk.
 gevankelijk.
 jonkheid.
 jonkman.
 jonkvrouw.
 ketlinkje.
 koninkje.
 koninklijk.
 koninkrijk.
 kerkmoedig.
 keurwerken.
 monniken.

l, ll.

adellijk.
 edeling.
 hencling.
 middeleeuwen.
 middelrijn.
 onmiddellijk.

m, n, mm, o, en.

aanbeeld en aanbeeld.
 achterwege.
 allerwegen.
 halverwegen.
 bezijden.
 ten aanhooren van.
 honderden.
 duizenden.
 noordenwind.
 zuidenwind.
 gezamenlijk.
 openlijk.
 wezenlijk.
 Dokkumer.
 Gerkumer.
 Arnhemmer.
 Haarlemmer.

s, sch, z, ss, st.

as (*spil*).
 asch (*van brandstoffen*).
 bosch (*boschot*).
 bosch.
 dos.
 kindsheid (*jeugd*).
 kindscheid (*toestand van sommige oude menschen*).
 lis (*les*).
 lisch (*pleest*).
 mos (*stuf*).
 mosch (*vogel*).
 wis.
 sircourisch.
 uitwisschen.
 las (*loep, schuur*).
 lisch (*sal*).
 trots (*zand, en voort*).
 trotsch (*bijr. van en bijr.*)
 ras (*bijr.*)
 rasch (*bijr. zand*)
 verrassen.
 inkusschen.
 Pruisen.
 Ijsel.

verglassel.
 brisschen.
 bruisen.
 druischen.
 ruischen.
 suizen.
 torsen.
 glansen (*zand*).
 glansen (*van*).
 skepter.
 vleesch.
 vleezen.
 ontveesd.
 samenstellen.
 samen.
 te zamen.
 gezamenlijk.
 verzamelen.
 ijzen.
 ijselijk.
 grijnsard.
 grijnsard.
 alleszins.
 oenigszins.
 prinszins.
 bruidsuiker.
 dorpschool.

varkensziekte.
stationschef.

Bijv. *uuda*, op s, niet op
sch.

bils.
spits.
dwars.
wars.
drys.
kris.
ros.
los.
wis.
gewis.
paars.
flits.

Als bijv. *uud*, sch, als
bijwoord s.

fiks(ek).
ginds(ek).
grijs(ek).
links(ek).
krofs(ek).
onverhoeds(ek).
onderwets(ek).

ras(ek).
rechts(ek).
rechtstroeks(ek).
schars(ek).
schots(ek).
schuins(ek).
vergeefs(ek).
—lings(ek).
—lijks(ek).
—waarts(ek).

f, ph.

photograf.
photographieeren.
photographie.
photographisch.
telegraf.
telegrafist.
telegraphieeren.
telegraphie.
telegraphisch.

e, k.

dokter (*gevesderr*).
doeter (*ritel*).
komedie (*schansburg*).

comedie (*Mijspel*).
kommies (*ambassadeur bij
de belastingen*).
commies (*ambassadeur van
een ministerie*).
critiek (*besprekking*).

krediet (*overname*).
credit (*teem bij het boek-
houden*).
lokaal (*verrek*).
lozaal (*juwetseljk*).
kritiek (*dochteljk*).

I of IE.

knie, knieën.
drie, drieën.
melodie, melodieën.
olie, olieën.
tralie, tralieën.
provincie, provincieën.
Januari.
Februari.
afgodelik.
historisch.

antiek.
motief, motieven.
fabriek, -leken.
republiek.
Israëliet.
Israëlietisch.
motivoeren.
fabriekant.
fabrikant.
republiek.

N als verbindingsletter.

Voor de welluidendheid.
duivenci.
galgenars.
hondenkok.
slakkenhuis.
eikenhout.

Als teken v. d. 2en wt.
's-Gravenhage.
's-Hertogenbosch.
Prinsentage.
Geertruidenberg.
Lieve-Vrouweparochie.

Als teeken van het meervoud.

heerenzoon,
heerendienst,
soldatenpok,
vorstenzoon,
gravinnekroon.

is lid persoonlijk,
afzijdig meerv. geslacht.

dierenkamer,
drakenbloed,
herbenkamp,
hondenscheerder,
leeuwenhoek,
paardenmarkt.

is lid diermans en veldv.
afzijdig meerv. geslacht.

zpenkmer,
zpengrimassen,
hazendijp,
kattenkward,
kattenmuziek,
kreeftgang,
paardenvoet.

is lid diermans. Het geslacht
betreft het dier, (z. ook, als
van open, haard, etc.)

druivenboonen,
eendenkroos,
geilenblad,
hazendistel,
insotempoeier,
maizenlarwe,
paddenstoel,
rottenkruis,
slangenkruid.

Het is lid meerv. dierms, veldv.
het geslacht is betrekking staand.

loosensap,
loekenrek,
druivensap,
eikenlam,
lippenpomade,
pennehoosje,
pijnenlade,
spekknussen,
sterrenkunde,
volkenkunde,
zelenloer.

is lid zelfstaand en meerv. geslachtig meervoud.

Geen verbindings-n.

boekelegger,
druivepit,
kerktrekker,
ganzepen,
pijpedop,
speleknop,
denneboom,
eikenboom,
notenboom,
perenboom,
sringelboom,
rosstruik,
wilgetak,
roggebrood.

is lid verbindingsp.
zelfstandig.

lullepers (ook als
:zwey),
bereklamer (ook als
plant),
ganzellever,
hasekam (ook als
plant),
hanspoot (ook als
letter),
kattestaart (ook als
plant),
paardelkop,
paardestaart (ook
als plant).

is lid meerv. dierms. In een meerv. betrekking
lijgt de afwijking daarvan.

Koppelteeken.

dalle-hondsbeet,
ijzeren-spoorwag,
's-Gravenhage,
's-Heerenberg,
Mijns-Heerenkind,
De Vier-Heerenlanden,
St.-Nicolaasfeest,
Java-koffie.

Meezel-wijn,
Berlijnsch-blauw,
Engelsch-zout,
Engelsch-Russisch,
Indo-Germaansch,
luitenant-kolonel,
Staten-Generaal,
adjunct-commies.

Beneden-Rijn.
Noord-Holland.
Oost-Friesland.
West-Vlaanderen.

Benederijnsch.
Noordhollandsch.
Oostfriesch.
Westvlaamsch.

Aaneenschrijven of niet.

in beslag nemen.
inbeslagneming.
te kort komen.
tekortkoming.
te hur stellen.
teleurstelling.
driehonderd.
drie duizend.
lijkans.
buitendijks.
terdege.
terloops.
tevergeefs.
te goed.
tegoeds.
te huis.
terecht (naef *reken*).
te recht (is *andere bet.*).
ten onrechte.
te zoek.
ondershands.

voorhands.
blootshoefis.
goedsmoeds.
gelukkigerwijze.
gewapenderhand.
onverrichter zake.
ouder gewoonte.
zaliger gedachtenis.
aloud.
welzalg.
ingelukkig.
Mijnheer.
Mijne Heeren.
Mijn Heer.
Wetodel.
Wetodelgestronge.
Hoogedelmogend.
hoven op den zokker.
hovenop.
midden in den tuin.
middenin.

mettertijd.
metterween.
dezelfde.
een zelfde.
terzelder tijd.
mijns gelijke.
uws gelijke.
er aan, er op, enz.
ergens aan.
nogens aan.
overal aan.
hieraan.
daaraan.
waaraan.
marmate.
naar gelang.
van ouds.
vanzelf.

goed keuren (naef *sich keuren*).
goedkeuren(*goed classen*).
los laten(*siet ontwerpen*).
loslaten(*freewijheid geven*).
vandaar (*kwam het*).
vanhier (*o o*).
van daar (*vertrekken*).
van hier (*gaan*).
voorgoed (*meer altijd*).
voor goed (*voor een — handlen*).
wel eens (*veel eenmaal*).
wel eens (*ou en dau*).
veel eer (*veel roemen*).
veelker (*steven*).
zoo lang (*bleef hij*).
zoolang (*hij bleef*).

Afbreken van woorden.

bra-sen.
bu-ren.
doe-sen.
loo-pen.
olie-sel.
we-lig.

bo-chel.
e-cho.
Jo-chem.
ku-chen.
la-chen.
ri-chel.

bren-ger.
kol-der.
pos-ten.
rot-sig.
van-gen.

amb-ten.
art-sen.
erw-ten.
ven-ster.
vor-sien.

eenden-ei.
elk-ander.
malk-ander.
mein-eed.
puit-aal.
toon-aard.

sap-achtig.
vrees-achtig.
bast-aard.
grijs-aard.
wreed-aard.
grijs-aard.
vein-aard.
lie-verd.

hoog-ste.
gelwee-ste.
mes-ste.
naas-te.
bes-te.

loon-tje.
looni-tje.
penning-ske.
waagle-dijn.
faat-je.
pa-paat-je.
schat-je.
slee-tje.
laar-tje.
laart-je.
rec-tje.
rect-je.
oor-tje.
oorl-je.

we-reld.
le-proos (schandstreek).
Asschepraes-ter.
arti-ekukken.

Eigennamen.

De Boer.
P. de Boer.
Van der Ley.
P. H. van der Ley.
Terwey.
Van Eyken.
Van Voorthuysen.

Karel de Dikke.
Willem de Derde.
De Gids ¹⁾.
De Tijdspiegel.
Het Vaderland.
Het Nieuws van den Dag.
Het Vliegende Blad.

Samentrekkingsteeken.

Wel:

Niet:

dain.
gebe'n.
gebi'n.
geho'n.
spol'n.
re'n.
verme'ren, enz.

la.
mee.
slee.
leer.
meer.
veer.
weer.

¹⁾ In zulke eigennamen het lidwoord nooit veruigen.
Alzo: in *De Gids*.

EENIGE VERKORTINGEN.

A. = *Anna*.

b. v. of bijv. = *bij aanbeveling*.

c. a. = *cum amice*, met liefgewen of bij liefsoort.

c. s. = *cum sis*, met de zijnen.

Dr. = *doctor*.

De. = *dominus* (heer), predikant.

d. d. = *de data*, van den dag af.

d. i. = *dat is*.

d. w. z. = *dat wil zeggen*.

e. a. = *en amicum*.

e. k. = *evangelicando*.

fac. = *facit*, heeft gemaakt.

fol. = *folio*, op de bladzijde.

id. = *idem*, hetzelfde.

j. l. = *juniores*.

jr. = *junior*, de jongere.

k. l. = *lectissimus*.

m. a. w. = *met amice* vrienden.

m. i. = *meisje* incien.

m. d. — m. g. — m. r. = *met dank*, met gelukwensch, met aanbeveling.

L. S. = *lectori salutem*, den heer heil.

Mr. = *magister* in de rechten.

N. B. = *Nata bene*, het wel.

N. T. = *New Testament*.

o. a. = *omni amicum*.

o. m. = *omni amicis*.

O. T. = *Old Testament*.

p. a. = *per amicum* (vriend), door vriend of vriendin.

p. a. = *per amicos*, = ten huize van.

p. c. = *per amicitiam*, tot rouwbeklag.

p. l. = *per feliciter*, om geluk te wenschen.

p. r. = *per reverentiam*, om te bedanken.

p. s. = *per scriptum*, onder omleg.

p. s. = *per amicum*, op last van.

p. p. c. = *per propria con-*
gela, om afscheid te nemen.

P. S. = *postscriptum*, naschrift.

q. q. = *qualitate qua*, in hoedanigheid van.

t. a. p. = *te amicitiam* vriendin.

t. l. = *titulum*, gebeddenw.

z. o. = *in officio*.

